

## **A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje**

### **Mottónk:**

„Az iskola minden gyermek oktatásáért felelős: a tehetségesekért éppúgy, mint a lassan tanulóért, a jól alkalmazkodóért és a magatartási zavarokkal küszködőért is.”

(Maciver)

### **A fejezet tartalma**

A 2011. évi CXCV. a köznevelésről szóló törvény értelmező rendelkezése alapján a kiemelt figyelmet igénylő tanulók közé sorolandók

a) a különleges bánásmódot igénylő tanulók, azaz:

aa) a sajátos nevelési igényű tanulók,

ab) a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő diákok,

ac) a kiemelten tehetséges tanulók

b) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Mivel a kiemelten tehetséges tanulókkal külön fejezet foglalkozik, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos feladatok pedig a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység című fejezetben fellelhetők, így ebben a fejezetben kizárólag a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulókkal foglalkozunk.

**A nemzeti köznevelési törvény kiemelt feladatként** határozza meg a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók speciális igényeinek figyelembe vételét, egyéni képességeikhez igazodva a fejlődésük elősegítését.

- A törvény szellemében fontos cél az iskolai oktatás-nevelés során ezen tanulók azon hiányos kompetenciáinak fejlesztése, melyek a későbbi társadalmi beilleszkedés kulcsát jelenthetik számukra.

### **Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység**

A köznevelési törvény értelmező rendelkezése alapján beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulónak minősül az a diák, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

### **A tünetek**

A tanulási és viselkedési nehézségek többnyire összefonódnak és a következő tünetekben jelentkeznek:

- Tanulási nehézségek: teljesítménycsökkenés, teljesítményromlás, olvasási, számolási, írászavarok; értelmi képességek (figyelem, emlékezet, megfigyelés, gondolkodás) gyengesége; a tanulékonyság alacsony szintje; a tanulási motiváció hiánya.

- Beszédfejlődés elmaradása, beszédhibák, mutizmus.

- Magatartási zavarok: affektív éretlenség, agresszivitás, gátoltság, szorongás, passzivitás, érzelmi labilitás, kapcsolatzavar.

- Pszichoszomatikus és neurotikus megnyilvánulások: fejfájás, vegetatív labilitás, félelmek, éjszakai felriadás.
- Predeviáns, deviáns megnyilvánulások: hazudozás, lopás, csavargás, alkoholfogyasztás, kábítószer-élvezet, öngyilkossági szándék.

## **Feladataink**

A tünetek észlelése esetén az osztályfőnök beszélgessen el a tanulóval, szülővel! Kutassa a deviáns magatartás okát! Az okok között elsősorban családi problémák találhatók, de a háttérben meghúzódhat még okként a tanulmányi sikertelenség, konfliktus valamelyik tanárral, baráti kör, egészségügyi problémák, drogfogyasztás, érdektelenség, életkori sajátosság.

Mivel a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók egyéni bánásmód nélkül nem képesek teljesíteni az iskola követelményeit pedagógusainknak a szervezési mód, a módszer, a motiválás, a feladat, a taneszköz kiválasztásánál, a tanulás szervezése és az értékelés során tudatosan gondolniuk kell ezekre a tanulókra.

A probléma észlelése után az osztályfőnök a szülővel, az osztályban tanítótanárokkal közösen keresse azt a módszert, amivel vélhetően az adott helyzet megszüntethető vagy negatív hatása csökkenthető! Az esetek nagy részében a problémás viselkedést kiváltó okok megtalálása, a megfelelő segítség, az egyéni bánásmód mind a nevelés, mind az oktatás területén eredményhez vezethet. Szükség esetén az osztályfőnök vagy szaktanár pszichológus segítségét is vegye igénybe! Súlyosabb esetben a pszichológus közvetítésével szakintézmény felé irányítsa a problémás gyereket (nevelési tanácsadó, gyermek-ideggondozó, szakértői bizottság, beszédjavító intézet)!

## **A lehetséges megoldások**

A szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján az igazgató (a gyakorlati képzés kivételével) mentesíti a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól. Ha a tanuló mentesül egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól az iskola egyéni foglalkozást szervez részére. Az egyéni foglalkozások egyéni fejlesztési terv alapján segítik a tanuló felzárkózását a többiekhez.

A magántanulói jogviszony szintén megoldás lehet. A tanuló kérelmére az igazgató részben vagy egészben felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól a tanulót, ha a tanuló egyéni adottságai, fogyatékosága, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók e fejezetben tárgyalt esetei során a segítő tevékenység akkor valósulhat meg maradéktalanul, ha iskolánk egész élet- és tevékenységi rendjével, érzelmi légkörével segíti a tanulók harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődését, fizikai és pszichikai teherbíró képességének növekedését. Az iskola emberközpontú légköre, az iskolai élet nyitottsága nemcsak a teljesítésre, hanem az oldott, közvetlen bensőséges emberi kapcsolatok alakulására is hason ki. Az iskolalégkörre azt közvetítse az órán és az órán kívüli érintkezések során a tanuló felé, hogy problémáival, érzelmi konfliktusaival, kritikus élethelyzetben bizalommal fordulhat tanáraihoz.

## **A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók nevelése és oktatása iskolánkban**

A köznevelési törvény értelmező rendelkezése alapján sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Iskolánkba felvételt nyerhetnek ezen tanulók is.

A köznevelési törvény szerint minden tanuló joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért.

A köznevelési törvény 55.§ - a lehetővé teszi, hogy az igazgató a gyakorlati képzés kivételével a tanulót kérelmére (kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére) felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye ezt indokoltá teszi.

A köznevelési törvény 56.§ - a továbbá lehetőséget biztosít arra is, hogy ha a tanuló egyéni adottsága, fejlettsége ezt szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesítheti őt az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és e helyett szöveges értékelést és minősítést írhat elő.

Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása integráltan – a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt – történik. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását elősegíti a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) rendelkező pedagógus, aki szorosan együttműködik a tanuló nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógussal.

## **A sajátos nevelési igényű tanuló oktatásában részt vevő pedagógus feladatai.**

A 20/2012. EMMI rendelet XII. fejezetében foglaltak szerint a nevelési-oktatási intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fejlesztéséhez személyre szabott fejlesztési tervet készít a tanév tizenkettedik hetének végéig, mely meghatározza a tanuló fejlesztésének súlypontjait. A végrehajtásban közreműködő pedagógus évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét. A tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon dokumentálja.

- a pedagógus az egyéni fejlesztési terv alapján egyéni haladási ütemet biztosít a tanulóknak, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján - szükség esetén - megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

- A tanuló fejlődését a nevelőtestület a tanítási év végén, a központilag kiadott nyomtatványon szövegesen értékeli. Ebben megfogalmazza a tanuló egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, valamint a következő tanítási év egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez szükséges javaslatokat.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása során iskolánk számíthat az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, szak- és pedagógiai szakmai szolgáltatásaira, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségével.

**A sajátos nevelési igényű tanuló integrált oktatásában részt vevő gyógypedagógus szerepe:**

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését
- javaslatot tesz a fogyatékosság típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.)
- segítséget nyújt a tanuláshoz szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon
  - egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben -, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra.